

ЂОРЂЕ КУБУРИЋ

Уредништво Летописа: *Чини се да са развојем интјернетја и његовим ширењем постојаје уочљиво да се књижевност полако сели на сајбер просторе. Када је у интјану проза, ја селидба је довела је до настјанка нових жанрова (интјер проза), нових начина писања (интјерактивна проза) и читјања (хитјертекстј), као и до нових комбинација читјања и писања (фан-проза). Да ли ће у њом прелазу/селидби у нове, виртуелне просторе поезија остјати исја, или ће се, и у ком смеру, променији?*

Ђорђе Кубурић: Ако имамо у виду да је прозни дискурс иманентан и доминантан и у ванлитерарном, подразумевајућем и комуникацијском виду, посве је нормално да је он подложнији утицајима које нам пружају благодети интернета. Поезија је, ипак, у том смислу конзервативнија и, следствено томе, рекао бих и стабилнија. Не делује ми претерано вероватно (п)остваривање било које од побројаних варијаната. Интересантно је да такозвана твитература, бар за сада, није постала погодан ареал за артикулисање песничких урадака, упркос краткој и лапидарној форми.

Могли бисмо рећи да је модерна проза – попрага за немоћућом прозом. Сличан љути је имала и модерна поезија. Она је настјојала да ујошреби песнички материјал који до јада није постојао или кога поезија претјходних времена није могла да савлада и пошчини себи. Да ли савремена поезија има шансе да песнички савлада граћу коју јој пружа савремени светј (производе културне индустрије, доминацију финансијског сектора и Силицијумске долине, поштј-хуманизам и поштјдемократију), или ће се сконцентјрисати на њо да ојева оно што праје?

„Али оно што траје, заснивају песници.” Овај величанствени и безвремени стих Фридриха Хелдерлина можда је оптималан одговор на ово виспрено питање. Наиме, поезија, али само она врхунска, јесте нешто што васпоставља стандарде, не само литерарне већ и цивилизацијске. Она је супериорнија и од филозофије и од естетике и од религије. Поезија је одувек сведочила и о ратовима, епохалним турбуленцијама, бавила се временом садашњим, прошлим и будућим. Тако, песништво не само да „има шансе да... савлада грађу којој јој пружа савремени свет” него то управо и постиже. Не, наравно, у свим побројаним сегментима. Али ако су савремени песници преживели постмодернизам, избориће се и са постхуманизмом и постдемократијом.

Пишући свој ђодемички ђексѝ о ђесничкој линији од Поа до Валерија, Т. С. Елиотѝ је ђредсказао да линија ђоезије коју одликује радикална ђоеѝичка самосвесѝ, оличена у чистѝој/аѝсолуѝној ђоезији, након Валерија „више не може да буде од какве корисѝи будућим ђесницима”. У сличном кључу могуће је ђосѝавиѝи ѝѝѝање о корисѝи од елиотѝовске линије у ђоезији. Да ли ђоеѝичка самосвесѝ и ѝтрадиција у елиотѝовском смислу ѝе речи, јесу, још увек, од корисѝи ђосѝ-ђосѝ.модерним ђесницима?

Ово питање је парадоксално, тј. истовремено је и конотативно и денотативно. С једне стране имамо „поетичку самосвест” ео ипсо, а супротно томе, својеврсну сугестију утилитарности. Но, те референце уобличене су системом спојених судова, нарочито ако говоримо о пост-постмодерни, односно актуелној поезији. Има ту и традиционализма, и (нео)авангарде, и још увек утицајне постмодерне. У савременој српској поезији имамо песнике који пишу у везаном стиху и користе традиционалне метричке обрасце, у које интегришу тематске оквире као што су модели популарне културе или пукe свакодневице. А песме које су својевремено писали, на пример, Војислав Деспотов или Вујица Решин Туѝић или Душан Вукајловић можемо доживети и као да су настале данас, или коју деценију раније у односу на време када су написане.

Један од лајѝмоѝѝива размишљања о ђоезији јесѝе смањивање броја чѝѝалаца, или бар чѝѝалаца ѝѝѝамѝаних збирки ђоезије. Шѝѝа је разлог овом ѝренду и да ли он и на који начин ђоврајно делује на сѝварање ђоезије?

Тешко ми је замисливо видети неког на плажи како чита неку песничку збирку. То да се проза конзумира у таквим околностима

јесте нешто што се подразумева. Чак, пре много година, видео сам једну младу жену како, крај базена, чита Кјеркегора. „Или-или.“ Дебела књижурина навела ме је на Толстоја или Шолохова.

Но, поезија је и раније, па и сада, била предмет интересовања посвећених и ретких читалаца. Углавном, самих песника и критичара. Мислим да је интернет медиј који афирмише читање поезије. Има више портала где љубитељи постављају одабране песме. Песници преко друштвених мрежа (нарочито на Фејсбуку) објављују своје радова, и то је ексклузивна прилика да их видимо пре него што се појаве у часописима или у књигама.

Једна од најјачих метафора књижевности је одломак из Књиже о Јову у којој Јов каже: „О кад би се написале ријечи моје! кад би се сјавиле у књиџу! Писаљком звозденом и оловом на камену за вјечни спомен кад би се урезале!“ Да ли савремени песник још увек тежи да исписује речи урезане у камен, или се мири са судбином да је оно што записује ближе писању гранчицом по песку?

Дубоко верујем у ово прво. Лapidарност и јесте смисленост поезије. Поезија није тек надахнуће већ и напоран рад. Такозвана радост стварања неретко је у колизији са реалношћу стварања. Речи урезане у камен остају, оне уписане у песак ефемерне су. Али ипак се нађе неко ко ће их упамтити, негде записати, похранити у меморији сећања или рачунара. Поезија је метафизика: зиданица на песку.

ЂОРЂЕ КУБУРИЋ

ЛЕТО У ПРЕДГРАЂУ

Док ѓлечери, да не кажем ѓде, ваљају своје снове,
Ја косим ѓосну ѓраву.
Мачке жмиркају & ѓреду на баѓиенском сѓолу, умесѓо да скачу
ѓо ѓему.

Дрвѓа су сѓабилна, зелена и лицемерна.
Киѓе – реѓке и досадне – узнемирују киѓне ѓуде.
Кад ѓукне ѓром, сви се радују, хисѓерично.

Неѓде, над каквим морем, леѓи ѓалеб.
И ѓрави сенку друѓом ѓалебу, који ѓлуѓа ко ѓаѓка.

Подне је.

У суседном двориѓију је врућина. Меѓалица за беѓон сѓамено
бруји.
А друѓи комѓија се разѓолиѓио у базену, закрабуљен слуѓалицама.
Њѓиѓе му коњи у уѓима.
Знам ѓо.